

régészeti felügyelet során, a gázcső fektetését megelőző humuszosítások kerültek elő. A 2008. szeptember 11-én feltárt 35 m hosszú, 5 m széles nyomvonalszakaszon 2 régészeti objektum folytja rajzolódott ki, melyek közül egyik sem tartalmazott datáló leletanyagot.

Munkatársak: Bene Zsuzsanna és Bizinger Krisztián régésztechnikusok.

SZ. WILHELM GÁBOR

17. Balkány, Madár László gyümölcsöse

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő

2008. május 5-én a MOL gázvezeték nyomvonalának Balkányhoz tartozó 7. lelőhelyén végzett feltárásunk során, a közelben földmunkát végző Madár László bronzfokosok előkerüléséről számolt be.

Kérdéseinkre elmondta, hogy néhány évvel ezelőtt a gyümölcsösében, az öreg almafák kihúzása utáni szántáskor találta a tárgyakat. Két különböző, ellentett élű rézcsákány töredékeinek bizonyultak. Másnap fémdetektorral átfésültük a helyszínt, és egy újabb csákánytöredéket találtunk. Május 7-én újabb szemlét tartottunk, újabb leletek azonban már nem kerültek elő.

A csákányok kivétel nélkül rongáltak, és úgy tűnik, hogy a sérülések zöme (eltekintve a találó „anyagvizsgáló” karcolásaitól) korabeli lehet. Számukból egy rézkori depóra következtethetünk, melynek egyes (összes?) darabjait az almafa kihúzása hozta a felszínre.

Munkatársak: Bacskai István (KÖSZ), Bocz Péter régésztechnikus (JAM).

PINTYE GÁBOR

18. Balkány, Kenderes

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U

MOL 6. lh.: A 2007. évi terepbejárásakor bronzkori és szarmata településnyomokat azonosítottunk. A 2008-ban végzett feltárás során mindössze egy nagyméretű kutat és a vele szuperpozícióban álló cölöplyukat találtunk. A néhány kopott őskori (neolitikus?) cserép, állatcsont és faszénrög a kútból származott.

MOL 7. lh. (Kenderes K-i oldal): A 2007-ben végzett terepbejárás alapján bronzkori és szarmata település maradványaira számítottunk a területen. A Beregdaróc-Hajdúszoboszló gázvezeték építését megelőző, 2008 májusában végzett ásatás során egyetlen régészeti objektumot – feltehetőleg egy „sírkutat” – találtunk az 5 m széles feltárható sávban. Ebből, illetve a környékéről kevés őskori (talán neolitikus?) cserepet gyűjtöttünk.

Munkatársak: Bocz Péter régésztechnikus, Tóbiás Gábor rajzoló.

PINTYE GÁBOR

19. Baracs, Kokasdi-ér partja

(Fejér megye) Ró, A?, Á

2008. május 28. és október 30. között régészeti kutatá-

sokat végeztünk az M6 autópálya F 18 jelű lelőhelyén. A humuszosítás során egy igen intenzív, helyenként kétrétegű római kori település (római kori bennszülött és római kori provinciális), valamint egy kora középkori (minden valószínűség szerint kora Árpád-kori vagy késő avar) település nyomai kerültek elő. A Középkori település a bennszülött telep DK-i szélé fölött terül el, önálló, 3. réteggént.

A kutatott mintegy 1 ha területen egy római kori (Kr. u. 1–3. sz.) bennszülött település részleteit, egy 3. századi villatelephez tartozó kőépület maradványait, valamint egy késő avar kori, esetleg kora Árpád-kori település részleteit tártuk fel. A római kori település esetleg a markomann háborúk idején zárult, de égésréteg vagy más, kézzel fogható bizonyíték nem került elő, „csak” a kőépület által adott relatív kronológiai adat támogatja a feltevést. A villatelephez tartozó kőépület felmenő falait csak egy helyen találtuk és általában jellemző volt, hogy a falakat – az alapozást is beleértve – kiszedték.

A lelőhely minden irányban – beleértve a Kokasdi-ér oldalát is – tovább terjed.

KOVÁCS LORÁND OLIVÉR

20. Baracs, római tábor

(Fejér megye) Ró

2008. június 30. és július 11. között folytattuk a baracsi római katonai tábor (Annamatia) feltárásának 10. ásatási kampányát a PPKE BTK és az Intercisa Múzeum közös munkájának keretében. Az ideai ásatás során a tábor Ny-i táborfalánál a két éve megtalált késő római belső épület feltárását folytattuk. A kéthetes ásatás alatt két szelvény (XIV–XV. sz.) feltárására nyílt lehetőségünk. Az ásatás során kiderült, hogy a 19. századi szőlőrigolozás a tábor ezen részét is érintette, amelynek során a kőperiódus minden belső szintjét megsemmisítették (kb. 1 m mélységig). Sikerült az épület falainak alapozását megfigyelni, amely alapján a táborfallal párhuzamos épület kétosztatú, 8,6 m széles volt. Négy helyiséget tártunk fel eddig (4,1×3,7, illetve 4,5×3,7 m belső mérettel), előkerült a tavalyi szelvényben kiszedett D-i zárófal, de az épület É-i irányban is tovább folytatódott. Alaprajzi elrendezése alapján legénységi barakként azonosítható. Zárófalai 0,7 m, míg osztófalai 0,45–0,5 m szélesek voltak. Az alapozás agyagba rakott kövekből és tegulákból (néha laterékből) állt, de több őrlőkö is előkerült innen. A felmenő falak vályogból lehettek. Az osztófalak szinte mindenhol csak vízszintesen lerakott két egymás melletti tegulasorból álltak, innen egy COH VII BR bélyeg került elő. A korábbi épület igen vastag planírozási rétege megfigyelhető volt az alapozás mellett és alatt is. Ebből a rétegből Philippus Arabs viminaciumi veret került elő. Az épület falait vagy teljesen kiszedték, míg a későbbi épület idén feltárt É–D-i osztófalát utóbbira alapozták rá. Ezzel a korábbi épülettel haladt párhuzamosan a 3,6 m széles, tavaly megfigyelt via sagularis. Az épület alatt a palánk-

periódusok négyzetes alaprajzú lakógödre, egy korábbi faépület égett gerendalenyomatai kerültek elő.

Az ásatáson a PPKE BTK történelem és klasszika-filológia szakos hallgatói vettek részt.

KOVÁCS PÉTER

21. Baracs, Szitányi-dűlő

(Fejér megye) R, B, LT, A, Kk, Kú

2008. szeptember 26. és november 28. között végeztük el az M6 autópálya Dunaújváros–Szekszárd közötti szakaszára eső lelőhely (F-19 lh.) megelőző régészeti feltárását. Az előzetes terepbejárások során a területen egy kelta kori települést lokalizáltak.

Az ásatás megkezdése előtt a lelőhely területén, de főként az autópálya nyomvonalán kívül egy híd próbacölöpének megelőző régészeti feltárását végeztük el: összesen 403 m²-en. Nyolc objektum került elő, 1 badeni, illetve 2 bronzkori gödör, 2 kelta ház, 1 recens gödör korát lehetett pontosan meghatározni, a többi jelenség is az őskorra tehető.

Az egyik háznak bár csak a fele esett a feltárt területre, különlegességét az adja, hogy a ház padlóján 5 darab, egy kupacban lévő szövőszéknehezéket tártunk fel. A később előkerült házakhoz hasonlóan az objektum alján egy padlót találtunk.

A nyomvonalba eső lelőhely humuszolását DK-i sarkában kezdtük meg, innen egy kb. 10 m széles sávban mentünk végig a terület É-i határáig. A lelőhelyet továbbiakban É–D-i sávonként, a kisajátítási határig humuszoltuk tovább, összesen 9454 m²-en. Régészeti jelenségeket 4455 m²-en figyeltünk meg, az objektumok a lelőhely É-i végének a közelében csoportosultak.

A nyomvonalban 72 objektumot tártunk fel. A legkorábbi korszak a *badeni kultúrához* köthető, egy gödör képviselte ezt a korszakot. A bronzkorhoz köthető még egy gödör, a többi őskori objektum esetében nem tudunk pontosabb kelteztést megadni.

A következő fázis a *késő kelta korszakra* tehető, esetleg belenyúlik már a római császárkorba, összesen 32 objektumot tártunk fel ebből az időszakból. Főként házak (esetleg egy-két műhely) kerültek elő. Közös jellemzőjük, hogy az aljukon padló található, a felépítmény cölöplyukai vagy a két rövidebb fal közepén, vagy az egyik rövidebb fal és az épület közepén helyezkedtek el. Egyik épületben sem találtunk tüzelőberendezést, egyetlen kivétellel viszont ennek az objektumnak a pontos funkcióját nem sikerült tisztáznunk. A kelta korra keltezhető a terület É-i végénél előkerült kút is, kevés gödör is színesíti a képet. A leletanyagban nagy arányban található grafitos kerámia, az edények erősen profiláltak, többségében gyorskorongon készültek, de előfordul díszítetlen, seprűdíszes kerámia is.

Az *avar korszakban* ezen a helyen egy temető (10 sír) és egy kisebb település (31 objektum) feküdt. A település négyszögletes házakból állt, a tartószerkezetet az épületek rövidebb oldalainak közepén feltárt cölöplyukak

alján egy ágas-fás rendszerbe illeszthetjük. Fűtésre és sütésre a sarokban feltárt kisméretű kemencék utaltak, néhány esetben ezeket kőből építették fel, az alapanyagot a közeli, római kori maradványokból szerezheték be. Belőlük hullámvonaldíszes kerámia és sütőharang került elő. A temetőben a sírok Ny–K-i tájolásúak voltak, többségük melléklet nélküli. A kelteztést a sírszerkezetre tett megfigyelések és egy csont túttartó alapján lehetett megállapítani.

A temető legkésőbbi régészeti korszakához tartozik egy ház, mely a késő középkor–kora újkor határára keltezhető, valószínű még a török betörés előtt használták. A ház háromszögű, egy rámpán lehetett lejutni a belsejébe. A középső helyiségben három tűzhelyet találtunk, egyik platnijában a közelben lévő római erőd bélyeges teguláit is beleépítették. Az objektumból festett kerámia, egy vaskolomp és egy faragott csont került elő. A lelőhelyről 9 objektum került elő, 12 objektum kelteztése kérdéses.

KISS CSABA KÁLMÁN

22. Battonya, Landesmann-dűlő

(Békés megye) B, Á

2008. április 23-án helyszíni szemlét végeztünk a Maros hordalékkúpjaiban található bronzkori földvárak területén.

A Május 1 TSz-nél indultunk É-nak. A térképen jelölt dűlő egyszer csak eltűnt. A rajzon „új dűlő” néven futó dűlő merőleges arra, amelyen bementünk. Itt párhuzamos csatornák vannak, a „Battonyai nagy csatorna” és a „4. mellékág” csatorna között van a sánc. Belső ívénel a Kollár-tanya romjai látszottak. Az „új dűlő” környékén, a belső sáncig igen sok bronzkori edénytöredék fordult elő, míg a belső sánc környékén néhány Árpád-kori edénytöredéket találtunk. A sánc a légi fotón jól látszott, míg a terepen alig. A területen kicsi napraforgó volt, jó látási viszonyok uralkodtak. A földvár K-i sávjában jártunk csak.

Munkatárs: Lichtenstein László.

RÓZSA ZOLTÁN

23. Bába, Öreg-hegy

(Tolna megye) B, LT

A 19. sz. óta ismert lelőhelyen 2008. május 6–16. között végeztünk négyzethálós leletgyűjtést, magnetométeres geofizikai felmérést és szondázó ásatást. A kutatást az OTKA NK 68824-es pályázat támogatta. Célunk a felszíni leletek alapján igen jelentős késő kelta településen vaskori objektumok azonosítása volt. A kutatásra a nagyrészt művelt szőlőparcellákból álló, legfelső öreg-hegyi plató déli részén, egy parlagon álló területen került sor. A négyzethálós leletgyűjtés és a magnetométeres geofizikai felmérés alapján kijelölt 4×3 m-es szondában az egykori szőlőtelepítést megelőző rigolározás miatt mindössze egyetlen vaskori gödröt tudtunk megfigyelni. A feltárást a homogén késő bronzkori rétegeket elérve abbahagytuk.